

**ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

Факультет історії, політології та національної безпеки

Кафедра історії України та археології

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

**УКРАЇНА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ІСТОРИЧНОМУ
ТА КУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТАХ**

підготовки бакалавра

галузі знань 07 Управління та адміністрування

спеціальності 075 Маркетинг

освітньо-професійної програми Маркетинг

денна форма навчання

Луцьк – 2022

Силабус нормативного освітнього компонента Україна в європейському історичному та культурному контекстах підготовки бакалавра галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності 075 Маркетинг за освітньо-професійною програмою Маркетинг

Розробник: Микола Кучерепа, професор кафедри історії України та археології
к. і. н., професор

Гарант освітньо-професійної програми:

Тетяна Данилюк

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри історії України та археології протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри історії України та археології _____ Володимир БАРАН

© Кучерепа М. М., 2022 р.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань: <i>07 Управління та адміністрування</i> освітньо-професійної програми: <i>Маркетинг</i> спеціальності 075 Маркетинг Освітній рівень: <i>бакалавр</i>	Нормативна
Кількість годин/кредитів 90/3		Рік навчання 1
		Семестр 2
		Лекції 28 год.
		Практичні (семінарські) 24 год.
ІНДЗ: немає		Самостійна робота 32 год.
		Консультації 6 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладача

ППП Кучерепа Микола Михайлович

Науковий ступінь кандидат історичних наук

Вчене звання професор

Посада професор

Контактна інформація 067-361-0-391; 099-916-3955

Електронна пошта: Kucherepa.Mikola@vnu.edu.ua ; kucherepa44@gmail.com

Посилання на розклад <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу. Освітній компонент «Україна в європейському історичному та культурному контекстах» належить до нормативних дисциплін, яка формує системне уявлення про історію та культуру України у нерозривному зв'язку з європейським історично-культурним простором, вивчає, порівнює та переосмислює перебіг політичних, соціально-економічних та культурних процесів в Україні у європейському контексті, сприяє усвідомленню необхідності утвердження незалежної України та входження її як рівноправного партнера до Євроатлантичних структур.

2. Пререквізити

Вступ до фаху, філософія, українська мова (за професійним спрямуванням), іноземна мова (за професійним спрямуванням) та ін.

Постреквізити:

Творчий феномен Лесі Українки, філософія, українська мова (за професійним спрямуванням), іноземна мова (за професійним спрямуванням) та ін.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Метою освітнього компонента «Україна в європейському історичному та культурному контекстах» є ознайомлення здобувачів освіти із багатовіковою минувшиною України у сукупності суспільних і культурних явищ і подій, у їхньому поступальному розвитку з історичними закономірностями складного процесу становлення та розвитку Української держави як європейської країни від найдавніших часів до наших днів.

Основними завданнями вивчення освітнього компонента «Україна в європейському історичному та культурному контекстах» є:

- дати здобувачам освіти знання про основні напрямки, тенденції та закономірності становлення й розвитку української державності, розкрити їх органічну єдність і водночас специфіку в контексті європейської цивілізації;
- ознайомити здобувачів освіти із новітніми досягненнями української та європейської історичної науки;
- навчити здобувачів освіти вільно оперувати історичними та культурологічними категоріями й поняттями та розуміти їх генезу;
- сформувати у здобувачів освіти уміння самостійно виявляти, вивчати й аналізувати історичні та культурні процеси, події та явища;
- виховувати у здобувачів освіти почуття патріотизму, пошани до історичного минулого свого народу.

4. Результати навчання (компетентності)

Згідно з вимогами освітнього компонента бакалаври повинні отримати:

Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері маркетингової діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування відповідних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	Знання та розуміння предметної області та розуміння професії: ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК11. Здатність працювати в команді.

	ЗК13.Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК14.Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
Фахові компетентності	ФК3. Здатність використовувати теоретичні положення маркетингу для інтерпретації та прогнозування явищ і процесів у маркетинговому середовищі. ФК5. Здатність коректно застосовувати методи, прийоми та інструменти маркетингу. ФК13. Здатність планування і провадження ефективної маркетингової діяльності ринкового суб'єкта в кросфункціональному розрізі.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН12. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН15. Діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних принципів маркетингу, поваги до культурного різноманіття та цінностей громадянського суспільства з дотриманням прав і свобод особистості.

ПРН18. Демонструвати відповідальність у ставленні до моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства у професійній маркетинговій діяльності.

5. Освітня карта ОК

Назва змістовних модулів і тем	Формування компетентностей та програмних результатів навчання			Кількість годин					Форма контролю/ Бали
	ЗК	СК	ПРН	Усього	У тому числі				
					лекцій	практичні	самостійна робота	консультації	
Змістовий модуль 1. Історія та культура України в європейському контексті від найдавніших часів до 1657 р.									
Тема 1. Вступ. Історія та культура України у системі європейської гуманітаристики	ЗК 1 ЗК 2 ЗК 4 ЗК 11 ЗК 13 ЗК 14	ФК 3 ФК 5 ФК 13	ПРН12 ПРН15 ПРН 18	6	2	2	2	-	ДС, Т, РМГ 5 балів
Тема 2. Старокиївська держава в історії середньовічної Європи	ЗК 1 ЗК 2 ЗК 4 ЗК 11 ЗК 13 ЗК 14	ФК 3 ФК 5 ФК13	ПРН12 ПРН15 ПРН 18	6	2	2	2	-	ДС, Т, РМГ 5 балів
Тема 3. Галицько-Волинська держава – «Королівство Русі» та її культура	ЗК 1 ЗК 2 ЗК 4 ЗК 11 ЗК 13 ЗК 14	ФК 3 ФК 5 ФК13	ПРН12 ПРН15 ПРН 18	7	2	2	2	1	ДС, Т, РМГ 5 балів
Тема 4. Українські землі у складі Великого князівства Литовського	ЗК 1 ЗК 2 ЗК 4 ЗК 11 ЗК 13 ЗК 14	ФК 3 ФК 5 ФК13	ПРН12 ПРН15 ПРН 18	7	2	2	2	1	ДС, Т, РМГ 5 балів

Тема 5. Українські землі Речі Посполитої XVI – першої половини XVII ст.	ЗК 1 ЗК 2 ЗК 4 ЗК 11 ЗК 13 ЗК 14	ФК 3 ФК 5 ФК13	ПРН12 ПРН15 ПРН 18	6	2	2	2		ДС, Т, РМГ 5 балів
Тема 6. Східноєвропейська криза і Визвольна війна в Україні середини XVII ст.	ЗК 1 ЗК 2 ЗК 4 ЗК 11 ЗК 13 ЗК 14	ФК 3 ФК 5 ФК13	ПРН12 ПРН15 ПРН 18	7	2	2	2	1	ДС, Т, РМГ 5 балів
Експрес опитування									15балів
Змістовий модуль 2. Українська історія та культура у європейському вимірі нового та новітнього часу									
Тема 7. Руїна. Українські землі у європейській геополітиці (1658–1678)	ЗК 1 ЗК 2 ЗК 4 ЗК 11 ЗК 13 ЗК 14	ФК 3 ФК 5 ФК13	ПРН12 ПРН15 ПРН 18	4	2		2		
Тема 8. Гетьманщина та інші українські землі в європейській геополітиці та культурі останньої чверті XVII– XVIII ст.	ЗК 1 ЗК 2 ЗК 4 ЗК 11 ЗК 13 ЗК 14	ФК 3 ФК 5 ФК13	ПРН12 ПРН15 ПРН 18	6	2	2	2		ДС, Т, РМГ 5 балів
Тема 9. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій (кінець XVIII – початок XX ст.): європейський контекст	ЗК 1 ЗК 2 ЗК 4 ЗК 11 ЗК 13 ЗК 14	ФК 3 ФК 5 ФК13	ПРН12 ПРН15 ПРН 18	4	2		2		
Тема 10. Перша світова війна і Українська революція 1917– 1921 рр.	ЗК 1 ЗК 2 ЗК 4 ЗК 11 ЗК 13 ЗК 14	ФК 3 ФК 5 ФК13	ПРН12 ПРН15 ПРН 18	9	2	2	4	1	ДС, Т, РМГ 5 балів
Тема 11. Українські землі у міжвоєнний період (1921–1939 рр.).	ЗК 1 ЗК 2 ЗК 4 ЗК 11 ЗК 13 ЗК 14	ФК 3 ФК 5 ФК13	ПРН12 ПРН15 ПРН 18	7	2	2	2	1	ДС, Т, РМГ 5 балів
Тема 12. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.).	ЗК 1 ЗК 2 ЗК 4 ЗК 11 ЗК 13 ЗК 14	ФК 3 ФК 5 ФК13	ПРН12 ПРН15 ПРН 18	6	2	2	2		ДС, Т, РМГ 5 балів
Тема 13. Українська РСР у 1945–1991 рр.	ЗК 1 ЗК 2 ЗК 4 ЗК 11 ЗК 13 ЗК 14	ФК 3 ФК 5 ФК13	ПРН12 ПРН15 ПРН 18	6	2	2	2		ДС, Т, РМГ 5 балів

Тема 14. Україна в умовах незалежності. Європейський вибір та євроатлантична стратегія сучасної України.	ЗК 1 ЗК 2 ЗК 4 ЗК 11 ЗК 13 ЗК 14	ФК 3 ФК 5 ФК 13	ПРН12 ПРН15 ПРН 18	9	2	2	4	1	ДС, Т, РМГ 5 балів
Експрес опитування									15 балів
Активність на заняттях									10 балів
УСЬОГО				90	28	24	32	6	100 балів

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, ПКР/ПР – підсумкова контрольна робота / контрольна робота, П – презентація роботи; Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ семін. заняття	Назва теми	Кількість годин
1.	Першовитоки українського народу	2
2.	Київська Русь в історії Європи	2
3.	Українські землі у складі Литви і Польщі та інших держав. Політичні та етнокультурні процеси в Україні у XIV – першій половині XVII ст.	2
4.	Козацтво та його роль в історії українського народу	2
5.	Визвольна війна в Україні середини XVII ст. під проводом Богдана Хмельницького	2
6.	Україна в другій половині XVII – XVIII ст. Втрата державності	2
7.	Українські землі у складі Російської та Австро-Угорської імперій (кінець XVIII – початок XX ст.). Культура українських земель у XIX ст. – на початку XX ст.	2
8.	Боротьба за державність України в 1917–1921 рр. Українська культура в часи революції	2
9.	Міжвоєнний період української історії (1921–1939 рр.)	2
10.	Україна у роки Другої світової війни	2
11.	Українська РСР у 1945–1991 роках. Українська радянська культура	2
12.	Україна в умовах незалежності	2
	Разом	24

5. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота передбачає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу по кожній темі та навчальної літератури з переліку рекомендованої викладачем літератури відповідно до структури навчальної дисципліни. Загалом на самостійну роботу виділено 60 годин.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Вступ. Історія та культура України у системі європейської гуманітаристики	2
2.	Старокиївська держава в історії середньовічної Європи	2
3.	Галицько-Волинська держава – «Королівство Русі» на історичній карті Європи.	2
4.	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав	2
5.	Українські землі Речі Посполитої XVI – першої половини XVII ст.	2

[%BD%D1%8F %D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB %D1%82%D0%B0%D1%82i %D0%B2 %D0%92%D0%9D%D0%A3 i%D0%BC. %D0%9B.%D0%A3. %D1%80%D0%B5 %D0%B4.pdf](#)

Політика щодо дедлайнів та перескладання: У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття – на консультаціях (графік яких є попередньо узгодженим з викладачем) він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати відповідну кількість балів, які були визначені на дану тему заняття.

Політика оцінювання: Оцінювання навчальних успіхів здобувачів освіти здійснюється на основі виконання індивідуального завдання, підготовки семінарських занять та контрольних робіт з освітнього компонента. З інформацією про поточне та підсумкове оцінювання можна ознайомитися на сайті Університету.

Запропонований курс оцінюється за накопичувальною системою. Максимальний бал який може отримати студент складає 100 б. з яких 60 б. за роботу на практичних заняттях (не більше 5 б. за відповідь), 30 б. за експрес опитування (проводиться на 6 та 12 практичних заняттях по 15 б. за кожне) та 10 б. за активну роботу в аудиторії (доповнення доповідача не більше 1 б. за одне заняття). Сума отриманих балів може бути зарахована як атестаційний бал за згодою здобувача. В разі незгоди його бали обнулюються. В такому випадку атестація здійснюється в усній формі у вигляді заліку.

За бажанням (при недостатній кількості балів) і консультацією із викладачем здобувач освіти може додатково скласти тести за обраною темою або за результатом співбесіди і в такий спосіб підвищити свій бал.

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є залік, який передбачає оцінювання засвоєного здобувачами навчального матеріалу з освітнього компонента, на підставі результатів поточного контролю.

Залік виставляється за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом освітнього компонента. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку записується у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

Шкала оцінювання знань студентів з дисципліни, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом. У випадку, коли здобувач отримав менше 60 балів відбувається ліквідації викладачеві. Вона здійснюється через усне опитування.

Перелік питань на залік

1. Походження українського народу через призму європейського етногенезу.
2. Антична культура грецьких полісів Північного Причорномор'я.
3. Кочові цивілізації українського Степу: киммерійці, скіфи, сармати.
4. Київська Русь в історії середньовічної Європи.
5. Запровадження християнства та його вплив на політику та культуру Русі.
6. Європейський вектор у зовнішній політиці та династичні зв'язки Рюриковичів часів Київської Русі.
7. Галицько-Волинська держава – «Королівство Русі» у контексті середньовічної європейської історії та культури.
8. Українські землі у складі Великого князівства Литовського, Руського і Жемайтійського та Польського королівства.
9. Утворення Кримського ханату та його експансія на українські землі.
10. Культурно-просвітницька діяльність братств.
11. Козацтво в українській історії та культурі XVI – першої половини XVII ст.
- Європейські аналоги українського козацтва.
12. Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний та його діяльність.
13. Люблінська унія 1569 р.
14. Берестейська унія 1596 р.
15. Розвиток культури в Україні у другій половині XVI – першій половині XVII ст.
16. Східноєвропейська криза і Визвольна війна в Україні середини XVII ст. під проводом Богдана Хмельницького. Історичні передумови і причини Хмельниччини 1648–1657 рр.
17. Переяславсько-Московська угода 1654 р. та її оцінка в історіографії.
18. Міжнародна дипломатія Війська Запорозького доби Хмельниччини. Віленський договір 1656 р.
19. Геополітичні причини Руїни.
20. Гадацький трактат Війська Запорозького із Річчю Посполитою 1658 р.
21. Військово-політичне протистояння в Україні періоду Руїни (1658–1678 рр.)
22. Міжнародні договори та поділ українських земель між іноземними державами у 60–80-х рр. XVII ст.
23. Українські землі у європейській геополітиці та культурі останньої чверті XVII–XVIII ст.
24. Гетьман Іван Мазепа і мазепинці.
25. «Балто-Чорноморська вісь»: шведсько-український союз 1708–1709 рр.
26. Пилип Орлик та його конституційний проєкт 1710 р.
27. Запорозька Січ у XVIII ст.
28. Правобережжя і західноукраїнські землі: гайдамацький і опришківський рухи.
29. Культурне життя в Україні у другій половині XVII–XVIII ст. Феномен козацького бароко.
30. Три поділи Речі Посполитої та їхній вплив на українські землі.
31. Наддніпрянська Україна у першій половині XIX ст.
32. Західноукраїнські землі у першій половині XIX ст. «Руська трійця».
33. «Весна народів» 1848–1849 рр. і українське національне відродження.
34. Кирило-Мефодіївське товариство.
35. Суспільно-політичне життя та національні рухи в Наддніпрянщині у другій половині XIX ст.
36. Реформи 60–70-х рр. XIX ст. та їхній вплив на розвиток Наддніпрянської України.
37. Західноукраїнські землі у другій половині XIX ст.
38. Класики української літератури, живопису, музики і театру другої половини XIX – початку XX ст.

39. Україна у Першій світовій війні.
40. Українські січові стрільці та їх культурно-просвітницька праця.
41. Українська революція 1917–1921 рр. УНР часів Української Центральної Ради.
42. Українська Держава у період гетьманату Павла Скоропадського 1918 р.
43. УНР часів Директорії, її внутрішня та зовнішня політика.
44. ЗУНР. Польсько-українська війна 1918–1919 рр.
45. Боротьба за соборність: Злука УНР і ЗУНР 22 січня 1919 р. та її історичне значення.
46. Українізація в радянській Україні у 20–30-х рр. XX ст.
47. Голодомор 1932–1933 рр. в Україні: причини та наслідки.
48. Економічна та національно-культурна політика Другої Речі Посполитої щодо західноукраїнських земель.
49. Товариства “Просвіта”, “Рідна школа” та їх роль в духовному і культурному житті краю.
50. Карпатська Україна в європейській геополітиці.
51. Радянізація в західноукраїнських областях у 1939–1941 рр.
52. Початок німецько-радянської війни 1941–1945 рр. Нацистський окупаційний режим в Україні (1941–1944 рр.).
53. Культурне життя в умовах нацистської окупації.
54. Рух Опору в Україні під час Другої світової війни. Українська повстанська армія та її боротьба.
55. Повторна радянізація західноукраїнських областей.
56. Відбудова народного господарства в УРСР у другій половині 40-х – на початку 50-х рр. XX ст.
57. Суть і зміст процесу “десталінізації” в УРСР у період хрущовської “відлиги”.
58. Радянський тоталітаризм і національна культура в УРСР другої половини 1960-х – 1985 рр.
59. Дисидентський рух.
60. Горбачовська “перебудова” в Україні.
61. Утворення Народного руху України та інших політичних партій.
62. Історичні передумови проголошення незалежності України. Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р.
63. Економічний розвиток та культурне життя в незалежній Україні.
64. Будапештський меморандум 1994 р. про гарантії безпеки для України.
65. Незалежна Україна на міжнародній арені. Шлях до ЄС.
66. Європейський вибір і євроатлантична стратегія сучасної України.
67. Проблема вступу України до Європейського Союзу і Північноатлантичного альянсу (НАТО). Євромайдан – Революція гідності 2013–2014 рр.
68. Анексія Криму Російською Федерацією та її наслідки для загальноєвропейської системи безпеки.
69. Російсько-українська війна і європейська дипломатія.
70. Україна-Європа: основні тенденції політичного, економічного та культурного співробітництва у першій чверті XXI ст.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Аніщук Н. В. Історія і перспективи української державності : навчально-методичний посібник. Одеса : Юридична література, 2021.
2. Баран В., Токарський В. «Зачистка»: політичної репресії в західних областях України у 1939–1941 рр. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2014.
3. Бойко О. Історія України (Альма-матер+). Київ: Вид-во : Академія, 2021.
4. Вересень 1939 у долі держав та народів. Війна, репресії, пам'ять: наук. зб. / упорядник і наук. ред. М. М. Кучерепа. Луцьк : Вежа-Друк, 2019.
5. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ: Портал, 2022.
6. Дорошко М. Історія України. Курс лекцій. Київ: Самміт-Книга, 2021.
7. Ідрісов Д. Невідомі сторінки історії України. Україна і світ. Харків: Фоліо, 2019.
8. Історія української культури: Навч. посіб. / О. Ю. Павлова, Т. Ф. Мельничук, І. В. Грищенко; за ред. О. Ю. Павлової. Київ: Центр учбової літератури, 2019.
9. Каліщук О. У тіні Волині? Історія vs пам'ять. Львів, 2016.
10. Крамар Ю. В. Західна Волинь 1921–1939 рр.: національно-культурне та релігійне життя. Луцьк: Вежа-Друк, 2015.
11. Кучерепа М. «Волинський експеримент» воєводи Г. Юзевського. *Проект «Україна». Галичина та Волинь у складі міжвоєнної Польщі* (Колективна монографія). Харків: Фоліо, 2017. С. 111–131.
12. Кучерепа М. Договір Петлюра – Пілсудський 1920 року. *Літопис Волині* : Всеукраїнський науковий часопис. Число 21. Луцьк, 2019.
13. Кучерепа М., Степанюк С. Волинь у 1939–1941 рр.: радянська, репресії і опір радянському тоталітаризму. *Радянські репресії в Західній Україні у 1939–1953 рр.* Колективна монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021.
14. Мицик Ю., Бажан О. Від трипільців до кіборгів. Коротка історія України. Київ: Кліо, 2022.
15. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків 2016.
16. Трансформація української національної ідеї. Олесь Доній, Олександр Кочетков, Роман Кудлай та ін. Київ: Наш Формат, 2019.
17. Україна як цивілізований суб'єкт історії та сучасності: національна доповідь. Київ: Ніка-Центр, 2020.
18. Wóycicki Kazimierz. Globalna Ukraina. Warszawa: Wydawnictwo: Arbitror, 2022.
19. Plokhy, Serhii. The Gates of Europe: A History of Ukraine. New York: Basic Books, 2015.
20. Український історичний портал: <http://historians.in.ua/>

Схвалено Вченою радою Волинського національного університету імені Лесі Українки. Протокол №8 від 28 червня 2022 р.

Погоджено:

Проректор з навчальної роботи та рекрутації

проф. Ю. В. Громик

Проректор з навчально-виховної роботи
та комунікацій

доц. Н. Б. Благовірна